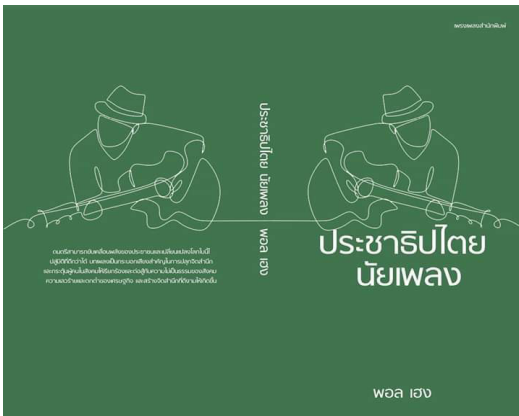

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

Finding Democracy in Music

ฉลองชัย ทัศนโกวิท¹ | Chalongchai Thatsanakowit

ชื่อหนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง
ผู้แต่ง พอล เฮง
จำนวน 118 หน้า
ปีที่พิมพ์ 2562
ราคา 150 บาท
สำนักพิมพ์ เพรงเพลง

หนังสือ “ประชาธิปไตยนัยเพลง” ของ พอล เฮง (นามปากกา) หรือ พรเทพ แซ่เฮง เป็นนักเขียน นักวิจารณ์เพลง รวมถึงสื่อมวลชนด้านดนตรีและวัฒนธรรม ผู้นำเสนอประเด็น และมุมมองที่หลากหลายได้อย่างกว้าง คม ลึก อันปรากฏผลงานตามคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ ทั้งโพสต์ทูเดย์ ผู้จัดการ มติชน ตลอดจนนิตยสาร way magazine และ a day weekly ซึ่งผ่านการผสมผสานประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ในปัจจุบันยังคงทำหน้าที่เป็นสื่ออิสระ และผลิตผลงานเขียนที่เผยแพร่ทั้งในออนไลน์และออฟไลน์ โดยเฉพาะหนังสือเล่มนี้ได้เสนอสารของเนื้อหาอันซ่อนแฝงอยู่ในตัวบทเพลง ที่มีความสัมพันธ์หรือมีนัยสอดคล้องกับคำว่า “ประชาธิปไตย” ผ่านการส่องสะท้อนเชิงวิจารณ์และสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบบทความ จำนวน 10 บท

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ติดต่อได้ที่ : pun8000@gmail.com

¹Assistant Professor, Western Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University, e-mail : pun8000@gmail.com

ทั้งนี้ พอล เฮง ได้แสดงทรรศนะเชิงวิพากษ์ที่มีต่อบทเพลง ผนวกกับองค์ความรู้ในแง่มุมมองด้านสุนทรียศาสตร์ ปรากฏการณ์ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และ ศิลปวัฒนธรรม ที่เคลื่อนผ่านอย่างเป็นพลวัต ซึ่งถูกหยิบนำมาผูกร้อยให้ครอบคลุมและ เชื่อมโยงตามบริบทต่าง ๆ ของบทเพลง ประกอบกับการเปลี่ยนผ่านทางด้านอิทธิพลของ แนวดนตรี รวมถึงผลกระทบเชิงอุดมการณ์ทั้งในมุมมองของศิลปินและผู้ที่ได้รับสารจาก บทเพลงเหล่านั้น ได้แสดงถึงชุดความคิดที่หลากหลาย โดยในแต่ละบทสามารถสรุปเนื้อหา สารได้ ดังนี้

บทที่ 1 ‘Democracy’ ประชาธิปไตย คือ การมาถึงของอเมริกา ในบทนี้ได้กล่าวถึงบทเพลงหนึ่งที่เกิดขึ้นจากผลพวงแห่งความเลวร้ายและรุนแรงของสงคราม การแบ่งพรรคแบ่งฝ่าย ส่งผลต่อความวิตกหวาดกลัวในผู้คนไปทั่วทุกมุมโลก จึงทำให้ ผู้เขียนหยิบนำบทเพลงชื่อ “Democracy” ซึ่งได้ตีความจากต้นฉบับของ เลียวนาร์ด โคเฮน (Leonard Cohen) โดย จูดี คอลลินส์ (Judy Collins) อัลบั้ม “Judy Collins Sings Leonard Cohen: Democracy” ผ่านการเสนออารมณ์ในท่วงทำนองที่ซึ้งซาแต่ ผลึกไปด้วยพลัง ทำให้ย้อนภาพจำไปสู่ยุคบุปผาชนราวทศวรรษที่ 60 ที่นิยมบทเพลง สะท้อนทางการเมืองได้ถูกขับขานในรูปแบบของแนวเพลงโฟล์ค

ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ที่ขับเคลื่อนอยู่ในบทเพลงนี้มีความยาว 7.14 นาที เป็นหนึ่งในเพลงที่อยู่ในอัลบั้ม “The Future” ของ เลียวนาร์ด โคเฮน ถูกเผยแพร่ ในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งได้ขับออกด้วยลีลาของเสียงร้องที่เปล่งคำสำเนียงเฉพาะตัว และเสริม สีสันจากเสียงดนตรีต่าง ๆ ประกอบรวม โดยได้เผยความงดงามผ่านพลังแห่งความรู้สึก นึกคิดที่ส่งถึงผู้ฟังอย่างชัดเจนหนักแน่น และสามารถเข้าถึงจิตวิญญาณของผู้คนใน ยุคทศวรรษที่ 60 ทั้งในผลงานที่เป็นนวนิยาย บทกวี และบทเพลง ยิ่งไปกว่านั้นผลงานของ เขายังได้ถูกส่งต่อผ่านจิตสำนึกร่วมทางสังคม ก่อรูปเป็นแรงบันดาลใจให้กับศิลปินใน ยุคเดียวกันและในยุคถัดมา บนพื้นฐานความคิดเชิงการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึง ระดับปัจเจก

เนื้อหาในบทเพลง “Democracy” บทเพลงนี้อาจถูกสร้างขึ้นเพื่อปลุกความหวัง ให้แก่ผู้ฟัง ท่ามกลางสภาวะที่เสื่อมถอยและมีติดบอด ซึ่งได้กล่าวถึงข้อสงสัยต่อ การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมกับวาระที่ถูกซ่อนไว้อย่างมีนัย และความเชื่อมั่นศรัทธา

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

ในอำนาจที่ให้แก่ประชาชน อีกทั้งยังสื่อความหมายเสมือนเป็นการคาดการณ์ถึงอนาคต กล่าวคือ ประชาธิปไตยที่มีต้นแบบจากสหรัฐอเมริกา เป็นทั้งจุดก่อตัวในสิ่งที่ดีที่สุดและสิ่งที่เลวร้ายที่สุด อันแสดงถึงความปรารถนาที่จะครอบครองอย่างไม่จบสิ้น สมทบกับลีลาของดนตรีในรูปแบบเพลงมาร์ชที่อาจทำให้รู้สึกถึงการเหินแสม ต่อยุคใหม่ของการเมืองโลกที่กำลังจะเปลี่ยนผ่านก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่นประโยคแรกของบทเพลงที่สื่อสารได้เฉียบคม โดยได้กล่าวถึงการเรียกร้องประชาธิปไตยในจัตุรัสเทียนอันเหมินของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี บทเพลงนี้ก็ไม่สามารถชี้ความหมายที่ชัดเจนได้ เนื่องจากเป็นเพลงที่ถ่ายทอดผ่านบทกวี ซึ่งจะต้องอาศัยหลักการตีความ จึงควรหลีกเลี่ยงกลับไปมองมาตรฐานประชาธิปไตยจากสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลไปยังประเทศต่าง ๆ ที่รับเข้าไปนั้นอาจก่อให้เกิดความแตกแยก ไปจนถึงเกิดสงครามกลางเมือง โดยมาจากกาให้ของสหรัฐอเมริกา หรือตัวแทนของประเทศเหล่านั้นรับมา แม้กระทั่งประเทศไทยก็รับ “ประชาธิปไตย” มาใช้เช่นเดียวกัน ก็ยากที่จะทำนายได้ว่าอนาคตจะดำเนินไปในทิศทางใดหรือเป็นไปในรูปแบบไหน

จากทรรศนะข้างต้นที่ผู้เขียนได้เสนอ หากมองอีกด้านหนึ่งก็ยากที่จะปฏิเสธว่าความเป็นประชาธิปไตยในแบบสหรัฐอเมริกานั้นได้แสดงถึงโครงสร้างที่มั่นคงและยั่งยืนผ่านระบบประธานาธิบดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสามารถดำรงมาได้จวบจนปัจจุบัน โดยมีประชาชนเป็นแกนกลางสำคัญของระบอบการปกครอง แต่ในหลายประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอาจจะต้องกลับมาทบทวนว่าปัญหาที่สร้างความแตกแยกที่เกิดขึ้นนั้นมาจากอะไรกันแน่ มันส่งต่อมาจากสหรัฐอเมริกาจริงหรือไม่ จึงควรแสวงหาคำชี้แจงและหลักฐานอื่น ๆ มาร่วมสนับสนุนเหตุผลด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเกิดมาจากปัญหาที่เรื้อรังยาวนานผนวกกับความแตกต่างในแต่ละบริบทของประเทศเหล่านั้นก็เป็นได้ และนี่คือโจทย์ใหม่ที่ท้าทายสำหรับการนำไปสร้างสรรค์บทเพลงของศิลปินในโอกาสต่อไป

บทที่ 2 ‘Song of Democracy’ บทเพลงแห่งประชาธิปไตยอเมริกัน บทนี้ได้ อ้างถึงคำสอนของท่านพุทธทาสไว้ว่า “ประชาธิปไตยต้องใช้กับประชาชนที่มีธรรมะเท่านั้น” สอดคล้องกับบทสรุปของชาวอินเดียที่มีต่อประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาธิปไตยจะสามารถใช้ได้ก็ต่อเมื่อประชาชน 1) ต้องรู้หนังสือ 2) สนใจการเมือง และ 3) ต้องมีศีลธรรม ขณะที่ประชาธิปไตยก็สามารถผันเป็นอาวุธที่หลอกลวงและชั่วร้ายได้เช่นกัน ผ่านการครอบงำ

จากชุดความคิดของตะวันตก ทั้งนี้ หากมองลงไปถึงความหมายในเชิงรัฐศาสตร์และการเมือง ก็แสดงให้เห็นถึงการตีความที่ยืดหยุ่น รวมทั้งว่าทกรรมที่หลากหลายอันอ่อนอ่อนผ่อนตามบริบทต่าง ๆ ในด้านหนึ่ง การนำคำว่า “ประชาธิปไตย” มาสื่อสารผ่านดนตรี คงต้องกล่าวถึงผลงานดนตรีคลาสสิกที่เป็นแบบเฉพาะจากประเทศสหรัฐอเมริกา นั่นคือบทเพลง “Song of Democracy”

บทเพลงนี้เป็นผลงานการประพันธ์ของ โฮเวิร์ด ฮาโรลด์ แฮนสัน (Howard Harold Hanson) คีตกวีผู้มากความสามารถชาวอเมริกัน บทประพันธ์นี้ถูกเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1957 ในรูปแบบวงออร์เคสตราอันประกอบด้วยกลุ่มเครื่องสาย เครื่องลม เครื่องกระทบ และกลุ่มนักร้องประสานเสียงสี่แนวปรากฏในการแสดง โดยใช้คำร้องจากนักกวีนาม วอลต์ วิตแมน (Walk Whitman) จากบทกวีไร้ชื่อที่ขึ้นต้นว่า “An Old Man’s Thoughts of School” ถูกแต่งไว้ในปี ค.ศ. 1874 ซึ่งสาเหตุที่ได้เลือกกวีบทนี้มาไว้ในเพลง คงเป็นแง่ของเนื้อความที่ให้ความสำคัญถึงนัยที่มีต่อประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ผนวกกับการตีความและการสร้างแรงบันดาลใจในการเขียนคำร้องขึ้นมา

ยิ่งไปกว่านั้น บทกวีดังกล่าวถูกแต่งขึ้นเพื่อสดุดีประชาธิปไตยที่กำลังแบ่งบานในสหรัฐอเมริกา การก่อเกิดเสรีภาพโดยมุ่งตรงสู่สามัญชน ถูกนิยามเสมือนยุคแห่ง “อเมริกัน เรอเนซองซ์” เป็นยุคที่ทุก ๆ ด้านเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ บทกวีที่ถูกรวมไว้ในหนังสือ “Leaves of Grass” ยังได้ถูกนำไปอ้างอิงและยกย่องจากผู้นำด้านปรัชญาแนวคิด คตินิยมเหนือเหตุผล คือ ราล์ฟ วอลโด เอเมอร์สัน (Ralph Waldo Emerson) ผู้ทรงอิทธิพลและมีชื่อเสียงต่อนักคิดต่าง ๆ มากมายในยุคนั้น ยิ่งทำให้บทกวีถูกส่งต่อออกไปเป็นวงกว้างและมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินในแขนงต่าง ๆ มากขึ้นอีกด้วย

โดยรวมของบทนี้สรุปได้ว่าผลงานของ วอลต์ วิตแมน ผู้เสนอวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าและเป็นนักกวีผู้ยิ่งใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา ตลอดจนการส่งต่อทัศนคติแห่งอิสรภาพ เสรีภาพ และความเท่าเทียมอย่างประจักษ์ชัดในสายตาชาวโลก ผ่านการหลอมผสานระหว่างดนตรีคลาสสิกแบบอเมริกันสอดประสานเข้ากับบทกวีแบบอเมริกัน รวมทั้งภูมิใจเสนอประชาธิปไตยแบบอเมริกันบนกรอบคิดของจิตนิยมของอเมริกันนั่นเอง

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

บทที่ 3 ‘Chinese Democracy’ กันส์ แอนด์ โรเซส กับประชาธิปไตยแบบจีน ๆ ในบทนี้ได้เริ่มต้นจากการนำเหตุการณ์ที่รัฐบาลจีนได้สั่งการไปยังกระทรวงวัฒนธรรมของจีนให้ตรวจสอบศิลปินที่วางแผนจะเข้ามาแสดงดนตรีในประเทศ โดยเฉพาะที่มาจากฝั่งตะวันตก อย่างเข้มงวด สาเหตุสำคัญเกิดขึ้นจากกรณีของนักร้องสาวชาวไอซ์แลนด์ ชื่อว่า บียอร์ก (Bjork) ได้ส่งเสียงระหว่างแสดงคอนเสิร์ตว่า “ทิเบต ทิเบต” ที่สื่ออย่างบางอย่างทางการเมือง และอีกกรณีหนึ่งที่ศิลปินดังอย่าง เอลตัน จอห์น (Elton John) ได้ประกาศบนเวทีขณะทำการแสดงไว้ว่า ขอเป็นผู้สนับสนุนจิตรกรผู้มีชื่อเสียงนามว่า อาย์เหว่ยเหว่ย (Ai Weiwei) ซึ่งโด่งดังจากผลงานวาดภาพที่แสดงออกถึงการวิจารณ์เสียดสีรัฐบาลจีน จากทั้งสองกรณีส่งผลให้ทางการจีนตรวจสอบคุมเข้มและปิดกั้นในการแสดงออกเช่นนี้ โดยเฉพาะเรื่องที่ตั้งคมโลกจับตามองและมีการเรียกร้องจากกลุ่มนักเคลื่อนไหวมากที่สุด คือ การปลดปล่อยทิเบต ถือเป็นประเด็นที่อ่อนไหว โดยอาจกล่าวได้ว่า การที่ผู้ใดสนับสนุนทิเบตก็เปรียบเป็นผู้ที่ต่อต้านจีน ทำให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน

บทเพลงหนึ่งที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ข้างต้น นั่นคือ “Chinese Democracy” ของวงกันส์ แอนด์ โรเซส (Guns N’ Roses) แนวเฮฟวีเมทัลระดับโลก เป็นหนึ่งในเพลงที่แสดงจุดยืนได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมยิ่งสำหรับนำมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากวงนี้ได้รับความนิยมมากในประเทศจีน อีกทั้งยังทรงอิทธิพลต่อวัยรุ่นจีนในช่วงปลายทศวรรษที่ 80 โดยผลงานของวงได้ขับเคลื่อนและสร้างแรงบันดาลใจในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาอันนำไปสู่การก่อจลาจล และจบด้วยเหตุการณ์โศกนาฏกรรมสังหารหมู่ที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน

บทเพลง “Chinese Democracy” มีความยาวเพลง 4.43 นาที ได้ถูกเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1998 โดย เอ็กเซล โรส (Axl Rose) ผู้มีอุดมการณ์ฐานคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนแบบอเมริกัน ซึ่งก็แตกต่างไปจากแนวทางของวงดนตรีในแถบตะวันตก จากข้อมูลถูกเปิดเผยว่า เอ็กเซล โรส เขียนเพลงนี้ผ่านห้วงอารมณ์ของฉากจบในภาพยนตร์เรื่อง “Kundun” ที่มีเรื่องเล่าถึงที่มาขององค์ดาไลลามะที่ 14 รวมถึงการดำเนินชีวิตและต้นเหตุแห่งการลี้ภัยสู่ประเทศอินเดียจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามผลงานชิ้นนี้ได้ถูกปิดกั้นจากทุก ๆ สื่อของจีน

ประชาธิปไตยเกิดจากการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง โดยมีระบบทุนนิยมหนุนหลัง และด้วยเหตุผลด้านสิทธิในทรัพย์สินของปัจเจกคือสิ่งสำคัญหลัก

จึงเป็นมูลเหตุแห่งการต่อสู้เพื่อนำมาซึ่งความเป็น “ประชาธิปไตย” ที่คอยปกป้องสิทธิเสรีภาพของปัจเจกโดยการนำของชนชั้นกลางคือกลุ่มผู้ที่กระหายความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หากแต่ความมั่นคงที่ได้มานั้นล้วนมีส่วนสัมพันธ์กับเรื่องการเมืองรวมอยู่ด้วยเสมอในด้านหนึ่งระบอบสังคมนิยมถูกตั้งขึ้นจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน มีผู้นำคือเหมาเจ๋อตง ทำการปิดประเทศและขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งสังคม ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของจีน ต่อมาเมื่อเริ่มเปิดประเทศและเริ่มเปิดตลาด ทิศทางด้านเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้จีนเป็นประเทศที่รวยระดับต้นของโลก แต่ก็ยังมีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างชนชั้น โดยเฉพาะชนชั้นกลาง

เศรษฐกิจจีนดีขึ้นยิ่งทำให้ชนชั้นกลางของจีนขยายตัวมากขึ้นเช่นกัน การโยกหาประชาธิปไตยก็เติบโตในความคิดของคนชนชั้นนี้ด้วย แต่ก็มิได้หมายความว่าพวกเขาต้องการประชาธิปไตยแบบเต็มใบ ซึ่งสิ่งที่สามารถตอบสนองได้ก็คือสิทธิเสรีภาพทางเศรษฐกิจ และความเป็นส่วนตัวในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยไม่ถูกแทรกแซงหรือถูกสอดแนมจากทางรัฐบาล ในขณะที่ทางการเงินได้เน้นย้ำในหลากหลายวาระว่าประชาธิปไตยของจีนจะต้องเป็นในแบบของจีนและไม่ขอยึดตามกรอบหรือมาตรฐานใดใดที่มาจากฝั่งตะวันตก อีกทั้งยังเชื่อว่าประชาชนจีนยังไม่พร้อมสำหรับระบบการเลือกตั้ง หรืออาจกลัวว่าถูกลดบทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์ไป

จากเหตุประทุพพ้องในจัตุรัสเทียนอันเหมิน ซึ่งทำให้ประชาธิปไตยถูกถ่วงถ่วงเป็นกระแสสู่ประเทศสังคมนิยม ส่งผลให้เป็นที่เพ่งเล็งและถูกนำมากล่าวโทษจากกลุ่มชาติตะวันตก แต่ก็ไม่สามารถกระตุกจีนให้ตระหนักหรือสนใจได้ โดยในปัจจุบันหมุดหมายใหญ่จึงตกไปอยู่ที่กรณีทิเบตนั่นเอง อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการเรียกร้องประชาธิปไตยในจีนมากแค่ไหนก็ตาม ก็ยากที่จะเปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนระบอบการปกครองในรูปแบบเดิมที่มีอยู่ได้ ดังนั้นประชาธิปไตยก็เป็นแค่วาทกรรมหนึ่งที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือต่อรองผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ รวมถึงการค้าขายให้เกิดความสมดุลระหว่างกันหรือลงตัวเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ทั้งนั้น เมื่อฟังบทเพลง “Chinese Democracy” ผ่านห้วงอารมณ์ความรู้สึกที่ฉิวฉิน ก็ยังคงไม่สามารถสร้างบาดแผลและเพิ่มพลังแห่งความตระหนักรู้ที่เพียงพอ ไม่ว่าจะอยู่ในหัวใจของคนจีนหรือคนทั่วโลกก็ตาม

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

บทที่ 4 ‘True Democracy’ วิกฤตการเมืองหมุดหมายสำคัญยุคลัทธิแธตเซอร์ ในบทนี้ได้กล่าวถึงวงดนตรีแนวโพลิติคอล เร็กเก้ (Political Reggae) ที่สามารถกระตุกเป็นกระแสสังคมในอังกฤษได้ ภายใต้ชื่อว่า สตีล พัลส์ (Steel Pulse) จากอัลบั้ม “True Democracy” ปรากฏในช่วงที่ประเทศอังกฤษก่อเกิดลัทธิแธตเซอร์ (Thatcherism) ซึ่งนำโดยอดีตนายกรัฐมนตรีหญิงนาม มาร์กาเรต แธตเซอร์ (Margaret Thatcher) คือผู้นำที่ยึดนโยบายด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดตลาดเสรีและแนวคิดแบบการเงินนิยม เพื่อขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงมุ่งเปิดเสรีทางการค้าและคลี่คลายระบบระเบียบต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องแรงงานที่ปรับแผนทั้งการแข่งขันเชิงธุรกิจ การจ้างงาน และสวัสดิการด้านต่าง ๆ ที่ตกไปอยู่ในการควบคุมดูแลของทางภาคเอกชน และด้วยกลไกแบบเสรีนิยมที่หนุนระบบทุนขั้นสุดนี้ กลับส่งผลกระทบต่อชนชั้นแรงงานและผู้ที่มีฐานะยากจน ยิ่งไปกว่านั้น ยังก่อขยายความเกลียดชังในระดับชนชั้นอย่างแพร่กระจายสู่คนรุ่นใหม่ในทศวรรษที่ 80 อันมาจากปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว จึงถือเป็นแรงขับที่สำคัญในการสร้างผลงานของวงสตีล พัลส์นั่นเอง

ในอัลบั้มชุดนี้ประกอบด้วย 10 บทเพลง ได้นำเสนอมุมมองข้อแย้งทางการเมืองอย่างแยบยล ผนวกกับการประท้วงทางสังคมร่วมอยู่ด้วย โดยมีผู้นำวงคือ เดวิด ฮินด์ส์ (David Hinds) เชื้อสายจาไมกั้นที่เติบโตในอังกฤษ ซึ่งสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีครั้งสำคัญผ่านการสร้างวงดนตรีเร็กเก้ตั้งแต่ตั้งวงดนตรี แสดงดนตรีเป็นวงเปิดในคอนเสิร์ตต่าง ๆ จนไปสู่วงดนตรีชั้นนำที่ได้รับการยอมรับในแวดวงและได้ร่วมแสดงเวทีเดียวกับศิลปินเร็กเก้ระดับโลกอย่างบ็อบ มาร์ลีย์ (Bob Marley) รวมถึงศิลปินวงอื่น ๆ อีกมากมาย แน่นนอนว่าสายทางดนตรีเร็กเก้ถูกส่งผ่านเจตนารมณ์บนฐานคิดด้านคุณธรรม จิตสำนึกร่วมทางสังคม ตลอดจนการประท้วงทางการเมืองกระจายให้กับกลุ่มผู้ฟัง จากทศวรรษที่ 70 สู่ทศวรรษที่ 90 ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในดนตรีกระแสหลักก็ตาม นอกจากนี้ดนตรีเร็กเก้ยังได้วิวัฒน์และเพิ่มแขนงไปอีกหลายหลากภายใต้อุดมการณ์แห่งลัทธิรีσταฟาเรียนที่ต่างได้รับกันมา

วงสตีล พัลส์ ถือเป็นวงดนตรีเร็กเก้ชั้นนำของอังกฤษ โดยสะท้อนผลงานทั้งภาคตัวบทและภาคดนตรีไว้อย่างโดดเด่นคมคาย ซึ่งแสดงจุดเด่นที่สีสันของซินธิไซเซอร์ ผสานกับลีลาดนตรีแบบแดนซ์ เออร์เบิน และอาร์แอนด์บี อันหลอมไปสู่การนิยามแนวเพลงที่เรียกว่า โพลิติคอล เร็กเก้ (Political Reggae) และรูทส์ เร็กเก้ (Roots Reggae)

ท่ามกลางสภาวะที่ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพบวกกับถูกเหยียดผิว จึงได้ผันเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ในการปลุกสร้างวงดนตรีและเขียนเพลงขึ้น แม้ว่าในช่วงต้นจะยากและทำทนายสำหรับเส้นทางสู่ความสำเร็จ แต่ก็สามารถประกาศศักดาอย่างยิ่งใหญ่ได้ผ่านบทเพลงปฏิวัติสังคมเชิงการเมืองที่เข้าถึงผู้คนได้อย่างถูกที่ถูกเวลา นอกจากนี้ ยังเป็นวงดนตรีที่ได้ร่วมแสดงในงานฉลองพิธีเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาอย่าง บิล คลินตัน (Bill Clinton) อีกด้วย

อย่างไรก็ตามการขับออกด้วยผลงานเพลงซึ่งพลิกไว้ในเนื้อหาของคำร้อง อันสะท้อนถึงมุมมองเชิงขบถในฐานะดนตรีประท้วงทางการเมืองผ่านแบบฉบับเร็กเก้ โดยมุ่งแสดงออกถึงความคิดเห็นทางการเมืองที่ล้อเลียน เสียดสีและขบขัน รวมถึงความมีขอบเขตของรัฐบาลและพรรคการเมืองที่ไร้ความประนีประนอม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ บทบาทของภาคเอกชน การลดบทบาทของสภาพแรงงาน การปรับรูปแบบด้านสวัสดิการ ฯลฯ จึงทำให้วง “สตีล พัลส์” กับผลงาน “True Democracy” ได้เป็นที่ถูกกล่าวถึงและจดจำด้วยการเสนอภาพของ “ลัทธิธรรมาภิบาล” ไว้ในอีกนัยหนึ่ง

บทที่ 5 ‘Power, Corruption & Lies’ นิว ออร์เดอร์ ‘อำนาจ, ฉ้อราษฎร์บังหลวง และการมูสา’ ในบทนี้ได้กล่าวถึงผลงานเพลงของวงดนตรี “นิว ออร์เดอร์ (New Order)” แนวโพสต์-พังค์ (Post-Punk) ในยุคนิวเวฟ (New Wave) ช่วงทศวรรษที่ 80 ซึ่งได้พัฒนาผ่านแนวดนตรีทั้งซินธ์พ็อป (Synth-Pop) ดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Music) และแดนซ์-ร็อก (Dance-Rock) ประกอบกับการนำเสนอด้านเนื้อหาเชิงศิลปะร่วมสมัยผ่านการวิพากษ์สังคมและการเมือง โดยมีแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างโลกทัศน์ด้านศิลปะร่วมสมัยมาผสานกับมโนทัศน์ด้านสังคมและการเมืองได้อ่างน่าสนใจ อันปรากฏในชื่ออัลบั้ม “Power, Corruption & Lies” เป็นอัลบั้มชุดที่ 2 จำนวน 8 บทเพลง ถูกเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1983 ถือเป็นช่วงหนึ่งที่ดนตรีนิวเวฟได้รับความสนใจในสหราชอาณาจักร ที่ขับเน้นบทเพลงเชิงขบถต่อโลกเสรีนิยมที่อาศัยทุนนิยมเป็นฐานสำคัญ นอกจากนี้ชื่ออัลบั้มยังได้โยงไปถึงกรอบความคิดทางรัฐศาสตร์แบบมาคิอาเวลลีเนียน (Machiavellian) ไว้อีกด้วย

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

อีกประเด็นหนึ่งที่ที่น่าสนใจในผลงานดังกล่าวก็คือ รูปภาพหน้าปกอัลบั้ม โดยใช้ภาพวาด “A Basket of Roses” ศิลปินนาม อองรี ฟองแตง-ลาตัวร์ (Henri Fantin-Latour) ผ่านผู้ออกแบบปกคือปีเตอร์ เซวิลล์ (Peter Saville) ได้หยิบนำมาตีความอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ดอกไม้มีความหมายที่ซ่อนแฝงอย่างมีนัยตามชื่ออัลบั้ม “อำนาจฉ้อราษฎร์บังหลวง และการมูสา” โดยสะท้อนว่า ความสวยงามเพียงฉาบหน้า แต่อาจเก็บงำความมืดดำต่ำตมไว้ในฉากหลัง เสมือนกับดอกไม้ที่ถูกตัดและตกแต่งไว้ในตะกร้าอย่างสวยงาม เมื่อผ่านข้ามวันข้ามคืนไปก็จะมีแต่จะเหี่ยวเฉาโดยไร้น้ำหล่อเลี้ยง จึงถือเป็นความเหมาะสมที่ได้เชื่อมโยงระหว่างงานศิลปะทั้งภาพวาด การออกแบบปกแผ่นเสียง และอัลบั้มเพลง แม้ว่าได้มีการขออนุญาตนำรูปภาพดังกล่าวมาใช้เป็นหน้าปกอัลบั้ม แต่ในช่วงแรกก็ถูกปฏิเสธจากหอศิลป์แห่งชาติอังกฤษ และในที่สุดก็ได้รับการอนุญาตให้ใช้

หนึ่งในบทเพลงของอัลบั้มนี้ถูกถ่ายทอดอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยได้กล่าวถึงการที่กองทัพหรือทหารเข้ามามีส่วนในการปกครองประเทศผ่านเพลงที่มีชื่อว่า “We All Stand” ซึ่งหมายถึง “พวกเราทั้งหมดหยัดยืน” อันแสดงถึงการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มประชาชนผู้ต่อต้านกับกองทัพทหาร อย่างไรก็ตาม ในทุก ๆ บทเพลงควรค่าอย่างยิ่งสำหรับการฟัง นอกจากการฟังเพื่อสนองต่อสุนทรีย์หรือความเพลิดเพลินทางอารมณ์แล้วยังอาจนำมาซึ่งความเข้าใจในแง่มุมต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์พยายามที่จะสื่อสารและสะท้อนมุมมองให้กับผู้ที่ได้ฟังก็เป็นได้ ท้ายที่สุดแล้ว แม้เวลาจะส่งผลสู่การเปลี่ยนผ่านทางด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีที่รวดเร็วหรือง่ายตายเช่นไร แต่อำนาจฉ้อราษฎร์บังหลวงและการมูสานั้น ก็ยังได้ถูกขับเคลื่อนและเดินหน้าต่อไป

บทที่ 6 ‘Born in the U.S.A.’ อเมริกัน... อเมริกัน เนื้อหาในบทนี้นำเสนอถึงปรากฏการณ์ของบทเพลง “Born in the U.S.A.” ของ บรูซ สปริงสทีน (Bruce Springsteen) ซึ่งเป็นผลงานเพลงที่ปรากฏขึ้นในช่วงสงครามเวียดนาม อันอบอวลด้วยความสูญเสียฝังหยั่งรากลึกทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างไม่สามารถประเมินค่าใด ๆ ได้ ในด้านหนึ่งบทเพลงข้างต้นอาจถูกตีความหมายผิดไปจากเจตนารมณ์หรืออุดมการณ์เดิมของผู้ส่งสารนับเป็นเวลาเกือบ 3 ทศวรรษ กล่าวคือ ความหมายของเพลงถูกหลอมรวมไว้ภายในจิตสำนึกของคนอเมริกันโดยให้เชื่อว่าบทเพลงนี้คือตัวแทนแห่งความรักชาติ

การเผยแพร่บทเพลงเปรียบเสมือนการถูกตีตราในแง่ของการสดุดีเชิงปลุกฝังให้รักชาติแบบอเมริกัน เช่น กรณีงานเฉลิมฉลองวันชาติสหรัฐอเมริกา ก็ได้มีการนำเพลงนี้มาใช้เป็นสื่อประกอบการประกาศความยิ่งใหญ่ และกรณีการนำเพลงมาใช้สำหรับหาเสียงของประธานาธิบดีโรนัลด์ รีแกน (Ronald Reagan) เป็นต้น ซึ่งในทางตรงกันข้าม ตัวเพลงกลับเสนอในมุมมองเชิงประท้วงหรือเรียกร้องประเด็นบางอย่างจากผู้ครองอำนาจถ่ายทอดผ่านเสียงซัฟร็อกที่แหบห้าวแต่ทรงพลัง สมทบกับการประสานเสียงผนวกกับภาคดนตรีที่หนุนเสริมได้อย่างลงตัว โดยสะท้อนถึงฐานคิดเชิงกวีเพื่อไว้อาลัยแต่ทหารในช่วงสงครามเวียดนาม อันสื่อถึงความโศกเศร้า การต่อสู้ และความพ่ายแพ้ของสงคราม รวมถึงการถูกตราหน้าจากสังคมอย่างไร้การยอมรับนับถือ

บรูซ สปริงสทีน ได้กล่าวถึง “Born in the U.S.A.” ไว้ว่าเป็นบทเพลงที่ถูกทำให้เกิดความยิ่งใหญ่ แต่ก็ไม่สามารถแสดงหรือส่งสารที่สำคัญออกมาได้ ทั้งที่ตัวเพลงได้ถ่ายทอดถึงสภาพการณ์ที่ต้องเผชิญของทหารชนชั้นแรงงานถูกเกณฑ์สู่สงครามเวียดนาม โดยต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตให้เท่าทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องฟื้นฟูสภาวะของจิตใจที่มาจากบาดแผลแห่งสงคราม นอกจากนี้ บรูซ สปริงสทีน ก็ได้รับแรงบันดาลใจและประสบการณ์จากสหายทหารที่ได้ร่วมรบในสงครามครั้งนั้น ซึ่งนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการเขียนเพลงนี้อีกด้วย โดยถูกบรรจุไว้ในเพลงที่มีความยาว 4.39 นาที

อย่างไรก็ดี จากบทเพลงที่ถูกสร้างสรรค์เชิงต่อต้านผ่านเรื่องราวของทหารผ่านศึก ถูกฉับแปรไปสู่บทเพลงแห่งการสรรเสริญความยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกา แม้ว่าเป้าประสงค์แรกเริ่มนั้นได้สะท้อนถึงประเด็นทางสังคมและการเมือง ซึ่งถูกตีความอย่างบิดเบือนเพื่อสนองต่อวาทกรรมและเจตจำนงของผู้ที่ได้ผลประโยชน์ ก็สามารถตีความไปได้เป็นสองแนวทาง โดยในทางแรกอาจทำให้เนื้อหาสาระที่ปรากฏในเพลงถูกลดทอนและสูญเสียความสำคัญหรืออาจถูกแปรได้เป็นอื่น ส่วนในทางที่สองนั้นอาจนำไปสู่ผลดีและเกิดประโยชน์อย่างไม่ได้ตั้งใจ จนดำรงในฐานะบทเพลงแห่งความรักชาติสืบไป

บทที่ 7 ‘Long Road Out Of Eden’ + ‘I Dreamed There Was No War’ ทองคำสีดำ เงินน้ำตา และฉันทน์ฝันไปว่า ที่นั่นไม่มีสงคราม บทนี้ได้กล่าวถึงผลงานของวงดนตรี ดี อีเกิลส์ (The Eagles) ในอัลบั้มชุดที่ 7 เผยแพร่ในปี ค.ศ. 2007 ซึ่งเป็นการกลับมาร่วมงานกันในรอบ 28 ปี และใช้เวลาในการสร้างสรรค์งานเพลงรวมถึง

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

การบันทึกเสียงร่วมระยะเวลา 6 ปี ตามข้อจำกัดบางประการของสมาชิกในวง ทั้งนี้ ได้ยกบทเพลง “Long Road Out Of Eden” มาอ้างอิง โดยยังคงขบขันด้วยแนวดนตรีตามแบบฉบับคันทรี่ร็อค (Country Rock) พร้อมกับการนำเสนอความคิดต่อสถานการณ์ที่อ่อนไหวในประเทศอิรัก ผสานกับภาคดนตรีที่สอดประสานอย่างลงตัว รวมทั้งดาร์กทักซ์ที่เป็นมาตรฐานอันได้รับการยอมรับไปทั่วโลก ผ่านสีสนของเครื่องดนตรีที่นำมาใช้ ขับกล่อมทั้งเปียโน กีตาร์ เบส กลองชุด และเสียงร้องที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ผสมเข้ากันจนหล่อหลอมเป็นผลงานเพลงที่มีความยาวถึง 10.17 นาที

เนื้อในใจความที่แฝงในบทเพลงได้ผูกโยงจากพระธรรมคัมภีร์ไบเบิลในบทปฐมกาลที่กล่าวถึงเรื่องราวแห่งสวนอีเดน ซึ่งได้นำมาปรุงแต่งโดยสะท้อนเชิงอุปมาอุปไมยภายใต้ชื่อเพลงและชื่ออัลบั้ม “ถนนสายที่แสนไกลห่างออกจากสวนสวรรค์แห่งอีเดน” เสนอผ่านถ้อยคำของเนื้อเพลงที่สอดผสานกับบรรยากาศอย่างมีศิลปะ โดยถ่ายทอดทั้งในเรื่องของทหารที่ถูกมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในแถบตะวันออกกลาง การเสพสมทรัพย์การอย่างไร้คุณค่าแบบลัทธิบริโภคนิยม รวมถึงอำนาจการคอร์รัปชันและการฉ้อฉลที่มาจากความโลภโมโทสันถูกขยายไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ได้ถูกหล่อหลอมและซ่อนแฝงไว้ในบทเพลงด้วยความคิดที่แยบคาย เพื่อเป็นวิพากษ์ทวนกับผู้ที่ดำรงอยู่นั้นได้เข้าใจและรับรู้ถึงสภาพการณ์ของด้านมืดในสังคมที่นับวันก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน

อีกหนึ่งผลงานเพลงที่ชื่อว่า “I Dreamed There Was No War” เป็นงานเพลงลำดับที่ 2 ส่งต่อจากเพลง “Long Road Out Of Eden” ซึ่งได้นำเสนอในรูปแบบเพลงบรรเลงแบบปราศจากคำร้องหรือเนื้อหาที่สามารถบรรยายความหมายอย่างชัดเจนได้ หากแต่การสร้างสรรค์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นนั้น กลับได้แสดงออกและขบกล่อมถึงท่วงอารมณ์ความรู้สึกที่แสนเศร้า หม่นหมองและบอวลงไปด้วยความหวัง โดยสอดคล้องกับความหมายตามชื่อ “ฉันฝันไปว่า ที่นั่นไม่มีสงคราม” อันถูกตีความถึงทองคำสีดำหรือบ่อน้ำมันกับการค้าอาวุธ รวมทั้งเชื่อมโยงกับการก่อสงครามเพื่อครอบครองผลประโยชน์และแสดงความเป็นเจ้าแห่งมหาอำนาจ ภายใต้การกล่าวอ้างที่ว่า “รุกเข้ามาในนามของประชาธิปไตย สงครามปลดปล่อยเพื่อสันติภาพและสิทธิมนุษยชน”

บทที่ 8 ‘Small Orchestra of Hope’ ‘เมจิคอล โครเมีย’ โพล์คแอนด์โรล
 ในซาวด์บอลชาน ปีต ในบทนี้ได้กล่าวถึงผลงานจากอัลบั้มชุด “Small Orchestra of Hope” ของวงดนตรีนามว่า เมจิคอล โครเมีย (Magical Crimea) ซึ่งได้หยิบนำบทเพลง “March to the Black Sea” ที่แปลได้ว่า “เดินขบวนสู่ทะเลดำ” โดยส่งสารถึงการรณรงค์ ความรู้สึกที่มีชีวิตชีวาแต่แฝงไปด้วยอุดมการณ์ร่วมอยู่ด้วย ในแง่ของดนตรีได้นำเสนอผ่าน สีสันด้วยเสียงกีตาร์แบบยิปซีแจ๊ส ผสมกับเสียงร้องนำชายที่หนาทุ้มและสนับสนุนด้วยเสียง ประสานของผู้หญิง สมทบกับเครื่องลมทองเหลืองและกลองกระทบจังหวะอย่างฮึกเหิม ทั้งนี้ วงดนตรีดังกล่าวยังได้รับการยอมรับและยกให้เป็นทูตทางดนตรีที่ได้ถ่ายทอดความเป็นโครเมีย ออกสู่สังคมโลกอีกด้วย

จากการสร้างสะพานเชิงสัญลักษณ์ของประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน เพื่อแสดงให้เห็นถึงคาบสมุทรโครเมียที่ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียอันสืบเนื่องจากการถูกยกเลิก รัศมีไฟข้ามแผ่นดินใหญ่ของยูเครน จึงทำให้เกิดผลเสียอย่างยิ่งต่อการคมนาคมในโครเมีย ในขณะที่กลุ่มสหภาพยุโรป (EU) ก็ได้ออกถ้อยแถลงการณ์ความว่า “สถานการณ์ การเคลื่อนไหวของรัสเซียนั้นได้ถือเป็นการโจมตีต่อเอกภาพแห่งดินแดนของยูเครน” กล่าวคือ การที่รัสเซียได้สร้างสะพานเคิร์ชทอดไปยังคาบสมุทรโครเมียโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจาก ยูเครน ประหนึ่งเป็นการล่อลวงระเบิดในอำนาจอธิปไตยที่มีต่อยูเครนนั่นเอง ในด้านหนึ่ง เคยได้รับการยกย่องในฐานะที่มีสถานที่ที่สวยงามและมหัศจรรย์ซึ่งหมายถึงทะเลดำ (Black Sea) โดยปรากฏเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและมีความพิเศษซับซ้อน ภายในตัวของมันเอง ปัจจุบันคาบสมุทรโครเมียได้ดำรงเป็นสาธารณรัฐปกครองตนเองโครเมีย (Autonomous Republic of Crimea) ภายใต้สนธิสัญญาระหว่างรัสเซียกับโครเมียที่ได้ผนวกสาธารณรัฐโครเมียให้เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐรัสเซีย

อนึ่ง ดนตรีของเมจิคอล โครเมีย ได้ถูกจัดให้อยู่ในแนวดนตรีที่เรียกว่า เวิร์ลด์ มิวสิก (World Music) ผ่านความพยายามที่จะเป็นสากลและกลืนกลายไปสู่ดนตรีพ็อป (Pop Music) รวมทั้งได้พยายามสร้างคำเรียกถึงแนวดนตรีของพวกเขาไว้ว่า “โพล์ค แอนด์โรล” ตลอดจนการเสนอเอกลักษณ์ทางดนตรีที่ชัดเจนจากคาบสมุทรบอลชานซึ่งถูกนิยามกันว่า “บอลชาน ปีต” จนทำให้พวกเขามีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ทั้ง 10 บทเพลงที่บรรจุในอัลบั้มข้างต้นนั้น ได้สะท้อนมุมมองเชิงบวก ชับแน่นด้วยสภาวะทางจิตใจอย่างร่าเริง

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

สดใสและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแห่งบ้านเมือง ในฐานะของศิลปะเพื่อมวลชน รวมทั้งได้สร้างแรงบันดาลใจและแรงบันดาลใจให้แก่ชนชั้นกรรมาชีพไว้ร่วมด้วย

บทที่ 9 ‘The Rough Guide To Arabic Revolution’ บทเพลงเพื่อมวลชนปฏิวัติอาหรับ ‘เราจะยืนอยู่ตรงนี้ ยืนหยัดด้วยหัวใจของเราเอง’ เนื้อหาของบทนี้ได้กล่าวถึงเหตุการณ์การเคลื่อนไหวประท้วงต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศมุสลิมในแอฟริกาเหนือ ตัวอย่างเช่น

การปฏิวัติดอกมะลิ (Jasmine Revolution) เป็นการประท้วงครั้งใหญ่ของประเทศตูนิเซีย ซึ่งส่งผลแพร่ลามไปยังประเทศรอบข้างอีกมากมาย โดยตั้งต้นจากเหตุการณ์ที่ “มุฮัมมัด อัล บูอะซีซี” ได้ประท้วงด้วยการเผาตัวเอง ซึ่งเรียกร้องความไม่เป็นธรรมและความคดโกงที่เขานั้นถูกระงับจากตำรวจ อันส่งผลลุกลามจนนำไปสู่การวางอำนาจของประธานาธิบดี “ไซน์ อ์ลาอาบีดีน เบน อาลี” ในปี ค.ศ. 2011

การประท้วงใหญ่ 18 วัน ในประเทศอียิปต์ โดยสิ้นสุดด้วยการลงจากอำนาจที่ได้ถือครองไว้ถึง 30 ปี ของประธานาธิบดี “ฮุสเนี มุบารัค” ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2011

ในประเทศลิเบียเกิดสงครามกลางเมืองและการแทรกแซงจากกองกำลังนาโต ซึ่งนำไปสู่การล้มล้างอำนาจและการถูกสังหารของผู้นำลิเบีย “มูอัมมาร์ กัดดาฟี” ในวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ. 2012

การเดินทางในประเทศเยเมนเพื่อเรียกร้องให้ประธานาธิบดี “อาลี อับดุลลอฮฺสา” ลงจากตำแหน่งผู้นำและเสนอให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งการประท้วงได้กินเวลาไปอย่างยาวนาน โดยในที่สุดก็ได้ยอมทำตามข้อเรียกร้องของประชาชน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012

อย่างไรก็ดี ปรากฏการณ์ความขัดแย้งในแถบตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ซึ่งส่งผลลุกลามก่อให้เกิดเป็นสงครามกลางเมืองและการปฏิวัติในกลุ่มชาติอาหรับหรือที่ถูกเรียกกันไปในสังคมโลกว่า “อาหรับ สปริง (Arab Spring)” โดยมีอัลบั้มที่ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเคลื่อนไหวและประท้วงอันได้ถูกแพร่กระจายไปถ้วนทั่วอาหรับ ปรากฏเป็นผลงานที่มาจากกรรมาชีพบทเพลงของศิลปิน นักร้องและวงดนตรีที่ได้สร้างสรรค์ผลงานผ่านการแสดงออกต่อการเรียกร้องประชาธิปไตย รวมทั้งความเที่ยงธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมภายใต้ชื่ออัลบั้มว่า “The Rough Guide To Arabic Revolution”

บทที่ 10 ‘People Have the Power’ อำนาจอยู่ในมือประชาชน เสี่ยงกู่ก้องจาก แพตตี สมิธ ในบทนี้กล่าวถึงปรากฏการณ์จากผลงานเพลง “People Have the Power” ของ แพตตี สมิธ (Patti Smith) ที่อยู่ในอัลบั้ม “Dream of Life” ได้ถูกเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1988 โดยนำเสนอมุมมองและถ่ายทอดเชิงต่อต้านผ่านแนวคิดดนตรีขบถบนฐานคิดแบบร็อกที่สรรสร้างอย่างอิสระ ผสานกับคำร้องที่ผ่านการเรียงร้อยไตร่ตรองถึงความหมายจนตกผลึกในฐานะบทกวี สมทบกับมิวสิกวิดีโอที่ได้สะท้อนภาพของชนชั้นแรงงานในสังคมอุตสาหกรรมที่ออกมาแสดงถึงอำนาจตามสิทธิที่ตนพึงมี เพื่อมุ่งหวังสู่ความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ดีกว่าเดิม ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลงานที่ทรงอิทธิพลทางความคิดในด้านการเคลื่อนไหวทั้งในเรื่องของสังคมและการเมือง

แพตตี สมิธ ได้หยิบนำบทเพลงดังกล่าวไปขับขานและขับเคลือนในหลายวาระตัวอย่างเช่น โครงการระดมทุนหาเสียงเลือกตั้งที่ใช้ชื่อว่า “Democracy Rising” และการชุมนุมประท้วงต่อต้านสงครามอิรักในวันที่ 12 กันยายน ค.ศ. 2002 รวมทั้งการต่อต้านอดีตประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่เคยลงเลือกตั้งในตำแหน่งประธานาธิบดีสมัยที่ 2 เป็นต้น ต่อมาเมื่อเวลาเปลี่ยนผ่านไป แพตตี สมิธ ยังคงมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานบนสายทางดนตรีแห่งแนวร่วมของเสรีชน เพื่อส่องสะท้อนและเรียกขานให้สังคมนี้เป็นสังคมที่ดีกว่าเดิมให้ได้ โดยเป่าประโลมไว้ผ่านบทกวีในบทเพลงและเคลือบทับด้วยสัญลักษณ์ทางสังคมการเมืองที่ขบเน้นอย่างมีพลังแห่งเสรีภาพภายใต้หมุดหมายและความเชื่อที่ว่า “อำนาจอยู่ในมือประชาชน นี่คือนี่เสี่ยงกู่ก้องจาก แพตตี สมิธ”

อภิปรายผลจากการอ่าน

หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง ได้นำเสนอปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบทเพลงที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือผ่านการขับขานด้วยเสียงเพลง เพื่อรณรงค์ ประท้วงต่อต้านและเรียกร้องความชอบธรรมบางประการของภาคประชาชนหรือผู้ที่ถูกปกครองจากชนชั้นอำนาจ อันสะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของแต่ละมุมโลก ตามช่วงเวลาในยุคสมัยที่แตกต่างกัน โดยผู้เขียน (พรเทพ แซ่เฮง) ได้ขยายและตีความถึงเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเพลง (Lyrics) พร้อมกับอาศัยแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากศาสตร์ต่าง ๆ มาประกอบรวมในการเขียน ทำให้เห็น

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

มุมมองที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของสุนทรียศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ รวมถึงวัฒนธรรมแห่งจารีตและขนบธรรมเนียมประเพณี ตามบริบทที่สัมพันธ์กับบทเพลงไว้อย่างตลกกลิ้ง ผนวกกับทักษะการเขียนเล่าเรื่องโดยใช้สำนวนและการสื่อภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ยังสนับสนุนด้วยการวิพากษ์มุมมองเชิงดนตรีในฐานะนักฟังได้อย่างเข้าใจและเข้าถึง

ในแง่ของดนตรี (Music) หรือบทเพลง (Song) สามารถสื่อสะท้อนวิถีทางร่วมของชุดความคิดและอุดมการณ์ รวมถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของกลุ่มคนหรือกลุ่มสังคมตั้งแต่ระดับเล็กไปสู่ระดับใหญ่ โดยทำหน้าที่ซับซ้อนและสื่อสารผ่านเสียงเป็นแรงขับเคลื่อนอันปรากฏได้ในหลายวาระ เช่น เพื่อใช้เป็นภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมและสังคมในบริบทต่าง ๆ เพื่อใช้ถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อแสดงในฐานะผลงานด้านดนตรีกรรมหรืองานศิลปะ เพื่อเป็นเสียงสะท้อนจากปรากฏการณ์ทางสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายรวมไปถึงการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารหรือขับเคลื่อนกลไกเชิงอำนาจ เป็นต้น

จากศิลปินและผลงานเพลงต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้อ้างถึงและนำเสนอไว้ในหนังสือนี้ได้สะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการเมืองไปทางฝั่งประชาธิปไตยอย่างชัดเจน โดยสามารถเชื่อมโยงประเด็นออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผลงานเพลงที่ได้ถ่ายทอดและถูกตีความในแนวทางแห่งประชาธิปไตยตามแบบฉบับสหรัฐอเมริกา ได้ปรากฏในเรื่องของ ‘Democracy’ ประชาธิปไตย คือ การมาถึงของอเมริกา, ‘Song of Democracy’ บทเพลงแห่งประชาธิปไตยอเมริกัน และ ‘Born in the U.S.A.’ อเมริกัน อเมริกัน 2) บทเพลงเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในแผ่นดินคอมมิวนิสต์ ได้ปรากฏในเรื่องของ ‘Chinese Democracy’ กันส์แอนด์โรเซสกับประชาธิปไตยแบบจีน ๆ 3) บทเพลงเพื่อประชาธิปไตยในบริบทแห่งจักรวรรดิอังกฤษ ได้ปรากฏในเรื่องของ ‘True Democracy’ เรียกเก็บเมืองหมุดหมายสำคัญยุคลัทธิเรดเซอร์ และ ‘Power, Corruption & Lies’ นิว ออร์ดอร์ ‘อำนาจ, ฉ้อราษฎร์บังหลวง และการมูสา’ 4) บทเพลงเพื่อสันติภาพและสิทธิมนุษยชน รวมถึงการต่อต้านสงครามบนเส้นทางแห่งประชาธิปไตย ได้ปรากฏในเรื่องของ ‘Long Road Out Of Eden’ ‘I Dreamed There Was No War’ ทองคำสีดำ เงินน้ำตา และฉันฝันไปว่า ที่นั่นไม่มีสงคราม, ‘Small Orchestra of Hope’ ‘เมจิคอล โครเมีย’ โพล์ค

แอนดริวโรล ในชาวต์บอลชานปีต และ ‘People Have the Power’ อำนาจอยู่ในมือประชาชน เสี่ยงก่อกองจาก แพตตี้ สมิธ 5) บทเพลงเพื่อมวลชนต่อการปฏิวัติในดินแดนตะวันออกกลาง ได้ปรากฏในเรื่องของ ‘The Rough Guide To Arabic Revolution’ บทเพลงเพื่อมวลชนปฏิวัติอาหรับ ‘เราจะยืนอยู่ตรงนี้ ยืนหยัดด้วยหัวใจของเราเอง’

อย่างไรก็ดีหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอถึงประเด็นทางดนตรีซึ่งชี้ให้เห็นว่าการศึกษาหรือเสนอแง่มุมทางด้านดนตรีนั้นไม่ได้เป็นแค่เรื่องเสียงเพียงเรื่องเดียวอีกต่อไป หากแต่ผู้เขียนยังได้ชี้ประเด็นไปถึงตัวระบบกลไกหรือบรรทัดฐานทางสังคมในแต่ละบริบทและปรากฏการณ์ที่ถูกนำมาอ้างอิง พร้อมกับเชื่อมโยงเข้ากับบทเพลงต่าง ๆ ได้อย่างคมชัดรวมไปถึงการช่วงชิงความหมายของคู่ขัดแย้งผ่านผลงานทางดนตรี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการพยายามสร้างวาทกรรมโดยการหยิบนำบทเพลงมาเป็นอาวุธเพื่อใช้โจมตีในเชิงสัญลักษณ์ต่อกันและกันนั่นเอง

การปะทะกันระหว่างอุดมการณ์ฝั่งประชาชนกับฝั่งผู้กุมอำนาจการปกครองถือเป็นต้นเหตุสำคัญต่อการก่อรูปขึ้นของศิลปินให้ต่อต้านด้วยการสร้างสรรค์ผลงานเพลงเพื่อขับเคลื่อนในฐานะกระบอกเสียงและได้ถูกนิยามให้เป็นบทเพลงเพื่อประชาธิปไตย อนึ่ง หากส่องขยายไปในมุมมองของห้วงเวลา ประกอบกับการสื่อความอันหลอมรวมกับค่านิยมในกระแสที่ชื่นชมหลงใหลผลงานแบบวรรณกรรม อันขับเน้นด้วยตัวบทหรือคำร้องโดยสังเกตุจากพลวัตของค่านิยมที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น การหยิบนำคำร้องในบทเพลงเชิงเรียกร้องต่อประชาธิปไตยตามห้วงเวลาที่ตัวผู้เขียนได้อ้างถึงนั้น มักปรากฏวรรณกรรมคำร้องอย่างสละสลวยผ่านบทกวีที่แฝงเน้นเป็นชุดความคิดแห่งการเรียกร้องและต่อต้านซึ่งผูกโยงด้วยสัญลักษณ์กับปรากฏการณ์หรือประเด็นทางการเมืองที่ถูกกล่าวถึงในบริบทต่าง ๆ ซึ่งสามารถเข้าถึงใจมวลชนได้ง่ายดายและแยบคาย

ในขณะที่บทเพลงในยุคปัจจุบันกลับสื่อสารและส่งสารไปยังเรื่องที่จะเรียกร้องหรือต่อต้านได้ชัดเจนด้วยภาษาที่ตรงไปตรงมา พร้อมกับการเสียดสี ต้าทอหยาบคายอย่างโจ่งแจ้ง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะค่านิยมของกระแสดนตรีที่เปลี่ยนผ่านไป ผวกกับการเผยแพร่ส่งต่อโดยง่ายเพียงปลายนิ้วสัมผัสบนสังคมออนไลน์ที่สามารถกระจายได้เป็นวงกว้างและยากที่จะควบคุม

ปริทัศน์หนังสือ ประชาธิปไตยนัยเพลง

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าจากบทเพลงที่ถูกขับขานผ่านบทกวี ส่องสว่างเป็นวรรณกรรมคำร้อง ณ ห้วงเวลาหนึ่ง ได้ถูกแทนที่ด้วยการโห่ร้องและขับออกผ่านคำหยาบโโลนอย่างแน่นหนักสู่อีกช่วงเวลาหนึ่ง แต่กลับมีหมุดหมายที่เข้มแข็งร่วมกันนั่นก็คือ “บทเพลงเพื่อวาระแห่งประชาธิปไตย”

รายการอ้างอิง

พอล เฮง. (2562). *ประชาธิปไตยนัยเพลง*. กรุงเทพฯ: เพรงเพลงสำนักพิมพ์.

Received: August 20, 2021

Revised: October 11, 2021

Accepted: October 11, 2021